

OPLEIDINGSKADER
OPTISCHE EN
GELUIDSSIGNALLEN
SPOEDEISENDE
MEDISCHE HULP-
VERLENING

- OPLEIDINGSKADER
OPTISCHE EN
GELUIDSSIGNALEN
SPOEDEISENDE
MEDISCHE HULP-
VERLENING

Ambulancezorg Nederland
Versie 1.0, september 2023

INHOUDSOPGAVE

1. Inleiding	4
1.1 Totstandkoming opleidingskader	4
1.2 Betekenis en reikwijdte van het opleidingskader	4
2. Wettelijk kader	5
2.1 Wegenverkeerswet en Reglement verkeersregels en verkeerstekens	5
2.2 Regeling optische en geluidssignalen 2009	5
2.3 Brancherichtlijn Optische en geluidssignalen spoedeisende medische hulpverlening	5
3. Eindtermen	6
3.1 Eindtermen	6
4. Opleiding en examinering	7
4.1 Opleiding tot ambulancechauffeur	7
4.2 Opleiding rijvaardigheid voor bestuurders van een voorrangsvoertuig	7
4.2.1 Theoretische component	7
4.2.2 Praktijkcomponent	7
4.2.3 Examinering	7
5. Herhalingsinstructie	9
5.1 Bij- en nascholing	9

INLEIDING

In 2015 hebben de gezamenlijke hulpdiensten, politie, brandweer, defensie en ambulancezorg, een multidisciplinaire brancherichtlijn Optische en geluidssignalen opgesteld. Elke hulpdienst heeft het generieke deel, daar waar nodig of wenselijk, met branche-specifieke afspraken aangevuld. Op deze wijze is onder andere ook de brancherichtlijn voor de spoedeisende medische hulpverlening tot stand gekomen.

De brancherichtlijn Optische en geluidssignalen spoedeisende medische hulpverlening is opgesteld om de bestuurders van voorrangsvoertuigen binnen de spoedeisende medische hulpverlening en hun werkgevers een handreiking te bieden bij het op verantwoorde wijze toepassen van de regelgeving inzake het gebruik van de optische en geluidssignalen. In deze brancherichtlijn staan tevens de voorwaarden voor opleiding en herhalingsinstructie beschreven waaraan een bestuurder van een voorrangsvoertuig moet voldoen om spoedritten onder optische en geluidssignalen uit te mogen voeren. Deze opleidingseisen gelden voor alle bestuurders van motorvoertuigen op wie de brancherichtlijn van toepassing is.

Voor ambulancechauffeurs bestaat reeds een eenduidige opleiding in rijvaardigheid, maar niet voor andere bestuurders. In 2019 heeft een werkgroep, ingericht met afvaardiging van ROC's en rijvaardigheidsinstructeurs, onder voorzitterschap vanuit AZN hiervoor een adviesrapport opgesteld. In dit rapport adviseert de werkgroep over de voorwaarden waaraan een initiële opleiding rijvaardigheid voor bestuurders van voorrangsvoertuigen in de spoedeisende medische hulpverlening moet voldoen. Op basis van dit rapport is door de algemene ledenvergadering van AZN besloten¹ de adviezen uit te werken in een opleidingskader.

1.1 Totstandkoming opleidingskader

In opdracht van de ledenvergadering van AZN is een werkgroep samengesteld om, op basis van het adviesrapport, een opleidingskader op te stellen waarin de minimale eisen voor rijvaardigheid en het opleiden van bestuurders van voorrangsvoertuigen worden beschreven. Hierbij is ervoor gekozen om de werkgroep die het initiële adviesrapport heeft opgesteld ook bij het opstellen van het opleidingskader te betrekken.

Het conceptkader is voorgelegd aan de V&VN Vakgroep ambulancechauffeurs, de kennisgroep ROC's en de bestuurscommissie Arbeidsmarkt/Werkgeverszaken. Daarnaast heeft GGD GHOR Nederland ingestemd met de inhoud van het document. Op 20 september 2023 is het opleidingskader door de leden van AZN bestuurlijk vastgesteld. Vervolgens is het kader ter kennisgeving verstuurd naar GGD GHOR Nederland, in Een en onderwijsinstellingen in de sector ambulancezorg.

1.2 Betekenis en reikwijdte van het opleidingskader

Met een landelijk kader voor het opleiden van bestuurders die zijn aangewezen voor het toepassen van optische en geluidssignalen op de openbare weg streeft de sector naar uniformiteit en eenduidigheid op een aantal aspecten die vanuit het perspectief van veiligheid van patiënten, medewerkers en burgers van belang zijn. Het kader omvat een omschrijving van de inhoud en eisen voor het opleiden van bestuurders die zijn belast met deze uitvoerende rijtaak.

Het opleidingskader is onderdeel van de brancherichtlijn Optische en geluidssignalen spoedeisende medische hulpverlening en dient daarmee te worden beschouwd als branchenorm. Alle Regionale Ambulancevoorzieningen alsmede andere hulpverleningsdiensten die zich in opdracht van de meldkamer ambulancezorg bezighouden met het verlenen van spoedeisende medische hulpverlening, worden geacht dit kader te volgen.

1. Algemene ledenvergadering op 28 oktober 2020.

2. WETTELIJK KADER

In dit hoofdstuk wordt een korte beschrijving gegeven van de belangrijkste wet- en regelgeving die van toepassing zijn op de bestuurder van een voorrangvoertuig. Voor een overzicht van alle relevante wet- en regelgeving wordt verwezen naar de Nota goede ambulancezorg².

2.1 Wegenverkeerswet en Reglement verkeersregels en verkeerstekens

De Wegenverkeerswet (WVV) en het Reglement verkeersregels en verkeerstekens (RVV) beschrijven de algemene regels voor het verkeer, specifieke regels voor voorrangvoertuigen en het gebruik van signalen. Het gebruik van optische en geluidssignalen (OGS) is gebaseerd op artikel 29 van het Reglement verkeersregels en verkeerstekens (RVV). Dit artikel bepaalt dat bestuurders van motorvoertuigen in gebruik bij politie en brandweer, motorvoertuigen in gebruik bij diensten voor spoedeisende medische hulpverlening en motorvoertuigen van andere door de minister van Verkeer en Waterstaat aangewezen hulpverleningsdiensten, optische en geluidssignalen mogen voeren om kenbaar te maken dat zij een dringende taak vervullen. Volgens artikel 91 van het RVV mogen deze voertuigen als voorrangvoertuigen afwijken van de voorschriften van dit RVV, als hun taak dit vereist.

2.2 Regeling optische en geluidssignalen 2009

In de Regeling optische en geluidssignalen 2009 zijn de voorwaarden neergelegd waaronder het gebruik van optische en geluidssignalen zijn toegestaan. Ook de aanwijzing van de andere (hulpverlenings)diensten die gebruik mogen maken van de bijzondere signalen en de technische eisen gesteld aan de bijzondere signalen zijn neergelegd in die regeling.

De Regeling optische en geluidssignalen 2009 is gebaseerd op de artikelen 13, tweede lid, 22, 26 en 71 van de Wegenverkeerswet 1994. Tevens wordt in deze regeling het begrip 'dringende taak' uit het eerste lid van artikel 29 RVV 1990 uitgelegd en zijn de in het derde lid genoemde voorschriften, betreffende het blauwe

zwaai- flits- of knipperlicht opgenomen eisen uitgewerkt. Voorts is het voeren van het in artikel 30 RVV 1990 genoemde groene of gele zwaai- flits- of knipperlicht nader uitgewerkt in deze regeling. Tot slot is in artikel 3 van deze regeling bepaald dat er een brancherichtlijn door de branches moet zijn opgesteld.

2.3 Brancherichtlijn Optische en geluidssignalen spoedeisende medische hulpverlening

Voor het verantwoord toepassen van de wet- en regelgeving stelde de ambulancesector de brancherichtlijn Optische en geluidssignalen spoedeisende medische hulpverlening³ op. De brancherichtlijn beschrijft hoe en wanneer optische en geluidssignalen kunnen worden gevoerd. Ook bevat de brancherichtlijn een gedragscode voor bestuurders van voorrangvoertuigen. Dit om de veiligheid van de patiënt, bestuurder, andere inzittenden en de medeweggebruikers zoveel mogelijk te waarborgen. Inmiddels zijn veel van deze eisen bij wet vastgelegd in de Regeling optische en geluidssignalen en is de brancherichtlijn daar een aanvulling op.

2. Nota goede ambulancezorg, 2018.

3. Brancherichtlijn Optische en geluidssignalen spoedeisende medische hulpverlening, 2016.

3. EINDTERMEN

In de eindtermen is beschreven over welke kennis, vaardigheden en inzichten de bestuurder van een voorrangsvoertuig aan het einde van de opleiding minimaal moet beschikken. De eindtermen zijn generiek en zijn van toepassing op het besturen van elk type voorrangsvoertuig. Daarnaast gaat het hier specifiek om het besturen van een voorrangsvoertuig zonder vervoer van een patiënt.

3.1 Eindtermen

1. De bestuurder kan een voorrangsvoertuig controleren en rijklaar maken voor een veilige, vlotte en verantwoorde deelname aan het verkeer.
2. De bestuurder kan door het toepassen van bedienings- en beheersingstechnieken het voorrangsvoertuig onder alle ritomstandigheden bedienen en beheersen:
 - gasgeven;
 - stuurtechnieken;
 - remtechnieken;
 - voertuigdynamica.
3. De bestuurder bepaalt op basis van adresgegevens en urgentie de meest geschikte aanrijroute.
4. De bestuurder kan op een veilige en verantwoorde wijze én met inachtneming van de geldende wet- en regelgeving met een voorrangsvoertuig deelnemen aan het verkeer.
5. De bestuurder kan wettelijke vrijstellingen die geldend zijn voor voorrangsvoertuigen op een veilige en verantwoorde wijze binnen de gestelde kaders toepassen.
6. De bestuurder kan op basis van waarnemingen realistische voorspellingen maken over de zich ontwikkelende verkeerssituatie waarin het voorrangsvoertuig zich bevindt en hierop anticiperen (verkeersinzicht, risicoperceptie, aangepast en besluitvaardig gedrag).
7. De bestuurder kan omgaan met factoren die van invloed kunnen zijn op het besturen van een voorrangsvoertuig, de rijvaardigheid en/of het rijgedrag (omgevingsomstandigheden, weersinvloeden, vermoeidheid, aard van de melding, etc.).
8. De bestuurder kan het voorrangsvoertuig op elke locatie efficiënt en veilig plaatsen conform de richtlijnen en standaarden.
9. De bestuurder handelt en gedraagt zich volgens de professionele standaard/gedragscode en neemt verantwoordelijkheid in al het eigen handelen als bestuurder van een voorrangsvoertuig.

4. OPLEIDING EN EXAMINERING

De minimale eisen voor opleiding en examinering van bestuurders van een voorrangsvoertuig zijn in dit hoofdstuk uiteengezet. Deze eisen worden landelijk vastgesteld om eenduidige uitstroom te garanderen en daarmee de professionele rijvaardigheid van bestuurders van een voorrangsvoertuig te borgen. Het opleidingskader wordt na één jaar geëvalueerd en vervolgens driejaarlijks. Naar aanleiding van de uitkomsten van deze evaluaties kan besloten worden de minimale eisen in dit kader bij te stellen.

4.1 Opleiding tot ambulancechauffeur

De functie van ambulancechauffeur mag alleen uitgevoerd worden wanneer de betreffende medewerker met succes een, door het College Zorg Opleidingen erkende, opleiding tot ambulancechauffeur heeft afgerond. Deze opleiding is gebaseerd op de opleidingseisen zoals door het College Zorg Opleidingen vastgesteld⁴. In de opleidingseisen staan eindtermen voor zowel de zorgtaken als de rijtaken en logistiek beschreven. Ook de specifieke eisen die aan de opleiding zelf gesteld worden, staan hierin weergegeven.

Naast het vaststellen van de opleidingseisen heeft het College Zorg Opleidingen als taak toezicht te houden op de eindtermen en de kwaliteit van de opleiding. Voor de ambulancechauffeur is daarmee het rijvaardigheidsonderwijs en de kwaliteit van dit onderwijs in de initiële opleiding geborgd. De eisen voor opleiding en examinering zoals deze zijn beschreven in paragraaf 4.2 zijn dan ook niet van toepassing op de ambulancechauffeur.

4.2 Opleiding rijvaardigheid voor bestuurders van een voorrangsvoertuig

In deze paragraaf worden de eisen voor het opleiden van overige bestuurders van een voorrangsvoertuig, die geen ambulancechauffeur zijn, beschreven. De opleiding, bestaande uit een theorie- en een praktijkcomponent, omvat daarbij minimaal 35 effectieve klokuren.

4.2.1 Theoretische component

Alle theorie die voortkomt uit de eindtermen zoals beschreven in paragraaf 3.1 wordt in de theoretische component behandeld. Daarnaast gelden geen verdere specifieke eisen.

4.2.2 Praktijkcomponent

Voor de praktijkcomponent gelden specifieke eisen.

De praktijkcomponent:

- bevat minimaal de volgende onderdelen:
 - rijden zonder vrijstellingen;
 - rijden onder vrijstellingen bij A2-urgentie;
 - rijden met optische en geluidssignalen;
 - rijden in spitsomstandigheden;
 - voertuigbeheersing op een oefenbaan;
 - reflectie op het eigen professioneel handelen;
- wordt uitgevoerd door een WRM gecertificeerde rijinstructeur die beschikt over een geldige OGS+ pas;
- kent een maximale cursist-docent ratio van twee cursisten op één rijinstructeur.

4.2.3 Examinering

De opleiding wordt afgesloten met een theorie- en een praktijkexamen. Om aan de examens deel te kunnen nemen, moet de gehele opleiding afgerond zijn.

Theorie-examen

De onderwerpen die tijdens het theorie-examen behandeld worden:

- wet- en regelgeving waaronder:
 - Verkeerswetgeving (RVV 1990, Wegenverkeerswet);
 - Regeling optische en geluidssignalen 2009;
 - Brancherichtlijn Optische en geluidssignalen spoedeisende medische hulpverlening;
 - richtinggevend kader bijzondere verkeersbevoegdheden;

⁴. CZO, Opleidingseisen ambulancechauffeur, 2022.

- verkeersveiligheid:
 - factoren die van invloed kunnen zijn op het besturen van een voorrangsvoertuig, de rijvaardigheid en/of het rijgedrag:
 - human factor;
 - weg;
 - voertuig;
- voertuigbediening en -beheersing;
- incidentmanagement;
- voertuigcontrolepunten.

Praktijkexamen

In het praktijkexamen wordt de deelnemer beoordeeld op:

- het uitvoeren van de voertuigcontrole en de voorbereidingshandelingen;
- voertuigbediening en -beheersing;
- toepassen van navigatiemiddelen;
- verkeersinzicht en het hierop anticiperen;
- het correct hanteren van de wettelijke vrijstellingen;
- toepassen van incidentmanagement;
- handelen volgens de gedragscode en het richtinggevend kader bijzondere verkeersbevoegdheden.

5. HERHALINGSINSTRUCTIE

Voor alle bestuurders van voorrangvoertuigen is periodieke herhalingsinstructie, in de vorm van bij- en nascholing, noodzakelijk om de rijvaardigheid op het gewenste niveau te behouden. In dit hoofdstuk zijn de richtlijnen voor de bij- en nascholing weergegeven.

5.1 Bij- en nascholing

De bij- en nascholing bestaat uit een samenhangend programma dat aansluit op de beschreven eindtermen en opleiding. Het gaat hierbij om het onderhouden van de in de opleiding aangeleerde kennis, inzichten, vaardigheden en attitude maar ook om het doorontwikkelen van deze aspecten. Belangrijk is de focus op het verder ontwikkelen van het eigen professioneel handelen als bestuurder van een voorrangvoertuig. Zelfinzicht in dit professioneel handelen en het vervullen van een voorbeeldfunctie spelen hierin een belangrijke rol.

Voor het doorzetten van de leercurve vindt de eerste bij- en nascholing binnen één jaar na de opleiding plaats. Vervolgens vindt periodiek bij- en nascholing plaats waarin de verschillende facetten van het besturen van een voorrangvoertuig behandeld worden. Daarnaast is het advies, om bij de introductie van een nieuw voertuig met andere rij-technische eigenschappen, hierin de bij- en nascholing aandacht voor te hebben.

Bij- en nascholing op het gebied van praktische rijvaardigheid wordt uitgevoerd door een WRM gecertificeerde rijinstructeur met een geldige OGS+ pas.

OPLEIDINGSKADER OPTISCHE EN
GELUIDSSIGNALLEN SPOEDEISENDE
MEDISCHE HULPVERLENING

AMBULANCEZORG
NEDERLAND

Ambulancezorg Nederland

Veerallee 68
8019 AE Zwolle

088 38 38 200

info@ambulancezorg.nl
www.ambulancezorg.nl